

Motion till riksdagen 2022/23:163

av **Mathias Tegnér och Serkan Köse (båda S)**

Om utvecklingen i Latinamerika

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att uppmärksamma situationen för de mänskliga rättigheterna i Latinamerika och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en mänskligare och fri aborträtt och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En stor del av Latinamerikas historia är kantad av våld. Amnestys årsrapport för 2019 för Amerika visar att proteströrelser i regionen ofta möts med våld och repression och att detta minst resulterade i 210 dödsfall under året som gick.

En reflektion är att i Amnestys årsrapport 2019 låg fokus på att många protesterande människor dödades av representanter för olika länder. Följande står att läsa:

Minst 210 personer dog i samband med protester i Amerika: 83 i Haiti, 47 i Venezuela, 35 i Bolivia, 31 i Chile, åtta i Ecuador och sex i Honduras. Det är uppenbart att Latinamerika var och är världens farligaste region för människorättsförsvarare. De invånare som kämpar för rätten till mark eller skydd av territorium och miljön är särskilt utsatta för mord, tvångsförflyttning och trakasserier. Colombia förblir det farligaste landet för människorättsförsvarare. Urfolk, afrocolombianer och ledare för arrendebönderna är särskilt utsatta då interna väpnade konflikter fortsätter att rasa.

Pandemin har också visat på effekterna av ökad ojämlikhet, där över 40 % av befolkningen i Argentina lever i fattigdom.

Mexiko förblir ett av världens farligaste länder för journalister, där minst tio journalister mördades under 2019. Landet uppnådde också ett rekord i totalt antal mord, men trots detta fortsätter landet att misslyckas i sitt arbete med att skapa trygghet, bland annat genom tillsättningen av en militariserad säkerhetsstyrka och genom antagandet av en skrämmande lag gällande rätten till användning av våld.

Folkliga protester i regionen

Som Amnestys rapport dokumenterar pågår olika typer av brott mot mänskliga rättigheter i regionen, vilket också bekräftas av andra rapporter. Det råder kort sagt problem och övergrepp i fråga om mänskliga rättigheter i flera länder och medborgarna i Brasilien lever i osäkerhet kring tillgång till mat. 77 % av befolkningen i Venezuela lever i extrem fattigdom, vilket står att läsa i Amnestys årsrapport 2021.

De folkliga protester som bröt ut i flera länder i regionen innan pandemin visar hur en stor del av befolkningen är frustrerad över sina livsmöjligheter. Alltför ofta förefaller både den politiska och den repressiva makten ha kort väg till att använda våld mot sina egna medborgare. I den ovan citerade rapporten skriver Amnesty:

Proteströrelser, oftast ledda av unga människor, stod upp och krävde ansvar och respekt för mänskliga rättigheter i länder som Venezuela, Honduras, Puerto Rico, Ecuador, Bolivia, Haiti, Chile och Colombia. Men myndigheterna svarade oftast med repressiva och alltmer militariserade taktiker istället för att skapa förutsättningar för att främja dialog och ta itu med de frågor och den oro som demonstranterna gav uttryck för.

Förtrycket i Venezuela var och är särskilt allvarligt, där Maduro-regimens säkerhetsstyrkor begått brott mot internationell rätt och allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter, inklusive utomrättsliga avrättningar, godtyckliga frihetsberövanden och överdrivet våld, som i sig kan innebära brott mot mänskligheten. Den chilenska armén och polisen har medvetet skadat demonstranter för att avskräcka från protester, vilket resulterade i minst fyra döda och tusentals allvarligt skadade.

Kvinnliga människorättsförsvarare i Latinamerika har länge arbetat hårt för kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter, inklusive rätten till abort. Men coronapandemin är en av de stora orsakerna till att kampen för kvinnors rättigheter i Latinamerika har bromsats under den senaste tiden. Ett exempel är Chile där man har sett en ökning på mer än 50 procent av samtal till akuta stödlinjer för kvinnor som har blivit utsatta för fysiskt, psykiskt och sexuellt våld.

Latinamerika är historiskt den kontinent i världen som har mest restriktiv lagstiftning när det gäller aborter, där fem länder i regionen har totalförbud mot abort, enligt RFSU. Ett exempel där utvecklingen gått åt rätt håll är Chile, där det sedan 2017 inte råder totalförbud. Dock är abort i Chile endast lagligt vid tre tillfällen: när graviditeten resulterat från en våldtäkt, när kvinnans liv står på spel eller i samband med svåra foster-skador. Liknande krav finns i de flesta länder i regionen, förutom de som har totalförbud. Ett annat exempel är också Uruguay och Kuba, där abortreglerna påminner om dem i norra Europa. Dessa krav utgör livshotande hinder för kvinnor och i praktiken är abort fortfarande extremt svårt att tillgå i Latinamerika. Under pandemin har fler kvinnor tvingats att vända sig till informella abortinrättningar, som i många fall är lokaliserade på bakgator i större städer och medför livshotande risker. Enligt RFSU är 90 procent av de fyra miljoner aborter som ändå utförs i regionen osäkra. Över en miljon kvinnor hamnar på sjukhus varje år på grund av osäkra aborter.

Nedstängningen av samhället som en följd av covid-19 har hindrat kvinnor från att tillgå grundläggande hälso- och sjukvårdstjänster, inklusive sexuell och reproduktiv vård, preventivmedel och säkra aborter.

Människorättsorganisationer och sociala rörelser i regionen har under pandemin fått fylla det vakuum som har lämnats av myndigheterna när det kommer till att prioritera och säkra försörjningen av sexuella och reproduktiva hälsovårdstjänster för kvinnor, särskilt för de som bor på landsbygden med mindre resurser. Denna brist på vitala

tjänster kan aldrig accepteras, inte heller under en pandemi. Pandemin har i flera avseenden fungerat som en ursäkt för regeringar i regionen för att inskränka deras medborgares mänskliga rättigheter.

Mathias Tegnér (S)

Serkan Köse (S)